

УДК 332

<https://doi.org/10.31713/ve120255>

JEL: G32, Q18, E44

Коваль В. В. [1; ORCID ID: 0000-0003-2562-4373],

д.е.н., професор,

Гарнага О. М. [2; ORCID ID: 0000-0002-5236-7299],

д.е.н., професор,

Несененко П. П. [3; ORCID ID: 0000-0001-6399-3511],

д.е.н., професор

¹ Ізмаїльський державний гуманітарний університет, м. Ізмаїл² Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне³ Одеський національний економічний університет, м. Одеса

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИМИ РЕСУРСАМИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розглянуто особливості фінансово-кредитного забезпечення аграрних підприємств України. Проаналізовано умови надання кредитних коштів за строками повернення. Наголошено на проблемі дефіциту фінансово-кредитних ресурсів, яка набуває критичного характеру для українських аграріїв. Вказано, що із початком воєнних дій, за статистичними даними, приблизно чверть сільгоспвиробників повністю втратили доступ до кредитного фінансування, а ще п'ята частина зазначає про значні труднощі в отриманні необхідних ресурсів. Акцентовано увагу на основних напрямках банківського кредитування сільських товаровиробників: поповнення обігових коштів, модернізацію основних засобів і необоротних активів, підтримку інвестиційних проєктів та лізингове фінансування. Зазначено, що найреальнішим і перспективним шляхом стабілізації роботи банківського кредитування в аграрному секторі залишається розвиток операцій з авалювання векселів і використання аграрних розписок.

Ключові слова: фінансово-кредитне забезпечення; аграрні підприємства; відсоткова ставка; банківський сектор; сільське господарство.

Вступ. Кредитування відіграє ключову роль у фінансовому забезпеченні аграрних підприємств, виступаючи важливим стимулом для розвитку аграрної економіки в цілому, забезпечення внутрішнього ринку якісною сільськогосподарською продукцією та зміцнення продовольчої безпеки країни [1]. Однак у сучасних умовах

деструктивних викликів, зокрема через повномасштабну війну, дефіцит власних фінансових ресурсів у поєднанні з погіршеним доступом до зовнішнього фінансування для українських аграріїв набув особливо гострого характеру. Кредитування агропідприємств країни відіграє ключову роль не лише в забезпеченні ефективної роботи та розвитку всієї галузі, але й у збереженні їх виробничого та ресурсного потенціалу, а також загальному виживанні [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження фінансово-кредитних аспектів забезпечення аграрних підприємств здійснили П. Саблук [1], О. Тулай [2], О. Непочатенко [3], Л. Синяєва, Н. Радченко [4] та багато інших вчених-аграрників.

Проте, звертаючи увагу на багатогранність окресленої проблематики, вважаємо, що в сучасній науковій літературі висвітлені аспекти є недостатніми та залишаються актуальними.

Постановка завдання. Мета статті полягає в дослідженні та визначенні дієвих методів аналізу фінансово-кредитного забезпечення аграрних підприємств.

Викладення основного матеріалу. Впродовж 2016–2023 рр. обсяг щорічного кредитування суб'єктів економічної діяльності країни коливається біля 1 трлн грн. Так, станом на 2023 рік він склав 1008 млрд грн, що на 3,6% нижче показника аналогічного періоду 2022 рік.

В цілому за аналізований період 2016–2023 рр. загальний обсяг кредитних коштів, збільшився всього на 2,7% (з 981,7 млрд грн у 2016 р. до 1008 млрд грн у 2023 р.).

Стосовно групування наданих кредитних коштів за строками повернення, то встановлено стійку тенденцію переваги саме короткострокових кредитів (до 1 року). Їх питома вага за період 2016–2023 рр. зростає з 44,7 до 52,7%. Середньострокові кредити (з поверненням від 1 року до 5 років) стабільно складають близько третини від всієї кредитно-грошової маси. Щодо довгострокових кредитів (від 5 років і більше), то їх вага зменшилась з 22% у 2016 р. до 15% у 2023 р. Щодо валюти кредитування, то спостерігається тенденція переваги надання кредитних коштів саме у національній валюті. Так, наприклад, у 2023 році пропорційне співвідношення кредитів виданих у національній та іноземній валютах склало 3 до 1 відповідно. Починаючи з 2022 року, спостерігаються кардинальні зміни в регіональній динаміці кредитування секторів вітчизняної економіки. За 2022 рік суттєво скоротились об'єми виданих кредитів

в прифронтових областях нашої держави – Донецькій (на понад 70%), Херсонській (на 22%), Запорізькій (на 23%). Натомість відбувся ріст об'ємів кредитування у Житомирській області на 170%, Кіровоградській – на 144%, Вінницькій – на 140%, Полтавській та Тернопільській – на 130%, Рівненській – на 128%, Чернівецькій – на 125%.

На сьогодні проблема браку коштів набуває критичного характеру для українських аграріїв. Із початком воєнних дій, за статистичними даними, приблизно чверть сільгоспвиробників повністю втратили доступ до кредитного фінансування, а ще п'ята частина зазначає про значні труднощі в отриманні необхідних ресурсів (Українське національне інформаційне агентство, 2023). Розширення доступу до фінансування, особливо до пільгового кредитування, є ключовим завданням як для самих виробників, так і для держави, адже це один із важливих чинників швидкого економічного відновлення у повоєнний період.

Таблиця

Динаміка кредитування аграрних підприємств за 2016–2023 рр.,
млн грн

Область	2016	2018	2020	2021	2022	2023	2023 р. до 2016 р., %
Україна	48426	59707	61601	61487	82601	118505	244,71
Вінницька	816	904	1659	1937	2648	5274	646,32
Волинська	344	674	924	786	912	2211	642,73
Дніпропетровська	4222	6972	8138	5121	6131	8128	192,52
Донецька	337	100	459	346	867	601	178,34
Житомирська	104	358	504	524	861	1787	1718,27
Закарпатська	74	117	156	103	167	248	335,14
Запорізька	634	1598	2186	2386	3752	4288	676,34
Івано-Франківська	225	203	439	514	796	1162	516,44
Київська	26179	30062	18415	19871	25231	36615	139,86
Кіровоградська	595	1373	1857	2100	2475	5219	877,14
Луганська	72	113	264	262	514	481	668,06
Львівська	2438	1469	2545	2963	4263	6017	246,80
Миколаївська	2104	1029	1755	1737	2335	3342	158,84
Одеська	2075	2241	3896	4701	4423	7301	351,86
Полтавська	2076	1691	2321	1776	2652	4596	221,39
Рівненська	341	428	682	740	539	1086	318,48
Сумська	331	1016	1442	1412	2304	2812	849,55
Тернопільська	628	1167	1741	1709	2761	4699	748,25

продовження таблиці

Харківська	1912	4018	5623	6067	9314	8688	454,39
Херсонська	406	671	1251	1196	1837	1754	432,02
Хмельницька	1258	1146	1571	1827	2982	4833	384,18
Черкаська	871	1306	2231	1825	2471	3389	389,09
Чернівецька	162	186	226	262	368	603	372,22
Чернігівська	232	871	1314	1321	2002	3368	1451,72

Як видно з результатів таблиці, за об'ємами взятих кредитів лідируючі позиція займає Київська область, на яку припадає понад 30% (або 36615 млн грн) від загального обсягу кредитного фінансування вітчизняного аграрного сектора. Наступними за об'ємами надання кредитних коштів аграріям є Харківська (8%), Дніпропетровська (7%), Одеська (6%), Львівська (5%), Вінницька та Кіровоградська області (4%).

Станом на 2023 рік середня вартість кредитних коштів для сільськогосподарських підприємств, згідно зі статистичними даними українських банків, становила 17% річних у національній валюті та 5% річних – в іноземній. При цьому різниця між відсотковими ставками короткострокових і довгострокових кредитів у гривні була незначною – лише біля 1%. Натомість кредити в іноземній валюті мали більш суттєву різницю: короткострокові коштували в середньому 3% річних, тоді як довгострокові – 5%.

Варто зазначити, що кредити у гривні продовжують постійно дорожчати [3]. До кінця 2023 року їхня середня вартість зросла на 3%, піднявшись із 16,5% до 19,5%. Відсоткові ставки за короткостроковими кредитами підвищилися в середньому на 2% з 16,4% до 18,4%, а за довгостроковими – з 17% до 20%. З огляду на песимістичні прогнози інфляції від Національного банку України ця тенденція, імовірно, триватиме, що однозначно призведе до подальшого зростання ставок за кредитами у національній валюті.

Аналізуючи діяльність банківського сектору, то варто наголосити, що під час війни як державні, так і комерційні банківські установи продовжують активно здійснювати кредитування сільськогосподарських підприємств. Основна мета цієї діяльності – забезпечити аграріїв не лише можливістю підтримувати свою поточну роботу, а й відновлювати та модернізувати власні виробничі потужності, адаптуючи їх до нових викликів [4]. У перший рік війни обсяг кредитування у сфері сільського господарства зріс на 44% (на

36 млрд грн). Особливо помітним було зростання короткострокових кредитів, яке становило 74%, досягнувши 65 млрд грн порівняно з попередніми 37,3 млрд грн.

Сьогодні аграрії змушені працювати в надзвичайно складних умовах. Кредитування сільськогосподарських підприємств під час воєнних дій суттєво відрізняється від звичних практик, оскільки збройний конфлікт істотно вплинув на економічну стабільність та фінансові можливості країни. Серед особливостей кредитування в таких умовах можна відзначити обмежений доступ до фінансування. Банки та інші фінансові організації виявляють більшу обережність у видачі кредитів через зростання ризиків неповернення коштів [5]. Це може супроводжуватися жорсткішими вимогами, такими як підвищені процентні ставки або необхідність додаткових форм забезпечення.

Основними лідерами аграрного кредитування під час воєнного періоду є такі банки: «Райффайзен Банк Аваль», який видав кредити на суму 24 млрд грн, що становить майже п'яту частину від загального обсягу кредитування; «Ощадбанк» із показником у понад 14 млрд грн; «ПриватБанк» з обсягом понад 13 млрд грн; «Прокредит Банк», який на потреби кредитування спрямував 11 млрд грн; «ПУМБ» із сумою в 10 млрд грн та «Креді Агріколь Банк», чий внесок склав понад 9 млрд грн.

Повномасштабна збройна агресія проти нашої країни спричинила серйозний негативний вплив на діяльність і фінансові результати аграрних підприємств, що, у свою чергу, ускладнило обслуговування залучених кредитних коштів. Упродовж 2018–2023 років загальна сума так званих «проблемних і непрацюючих кредитів», виданих підприємствам аграрного сектору, зросла в 1,7 рази – із 9 до 16 млрд грн. Лише у 2022 році рівень проблемності кредитування збільшився в 4 рази, а борг аграрних підприємств перед банківськими установами зріс на понад 11 млрд грн. Тільки в першому півріччі 2023 року обсяг «непрацюючих кредитів» перевищив значення 2022 року й становив 15 млрд грн.

Сільське господарство завершило перший рік війни з чистим прибутком у 88 мільярда гривень. Цей результат майже вдвічі перевищує показники галузі оптової та роздрібною торгівлі. Зокрема, 79% аграрних виробників закінчили 2022 рік із прибутком, який склав 126 млрд грн, тоді як 22% підприємств зазнали збитків на суму

36 млрд грн. Хоча порівняно з роком, що передував війні, прибутковість у сільському господарстві знизилася майже у 3 рази, галузь продовжує демонструвати стійкість. Її рівень збитковості виявився найменшим серед всіх інших секторів економіки, незважаючи на значні втрати та руйнування.

З огляду на це, підтримка аграрного сектора є ключовою і повинна посилюватися як з боку держави, так і через механізми кредитування [6]. Уряд та Міністерство аграрної політики і продовольства України, усвідомлюючи важливість цієї галузі, продовжують впроваджувати програми підтримки. Зокрема, продовжено дію Державної програми «Доступні кредити 5–7–9%», яка покликана спростити доступ аграріїв до банківських фінансових ресурсів [7]. У рамках програми аграрні підприємства можуть отримати кредити до 90 млн грн зі ставкою від 5 до 9% річних залежно від категорії кредиту та специфіки господарської діяльності. Зазначається, що програму було вдосконалено для підвищення доступності фінансування.

Протягом перших шести місяців користування кредитом ставка для позичальника дорівнюватиме 0%, а далі встановлюється на рівні 5% річних. Починаючи з моменту широкомасштабного вторгнення НБУ значно спростив умови функціонування банківської системи, забезпечивши її стабільну кредитоспроможність. Банкам дозволено застосовувати режим «кредитних канікул» і не враховувати прострочені платежі під час оцінки ризиків. Унаслідок цього більшість банків активно пропонують клієнтам програми відстрочки платежів як частину власних заходів підтримки. У перший рік війни пільговим кредитуванням змогли скористатися 44 тис. підприємств, отримавши загалом 96 млрд гривень [8]. Лише у першому півріччі 2023 року кредити на загальну суму 57 млрд грн отримали вже понад 11 тис. аграрних підприємств, з яких 33 млрд гривень були виділені в межах програми «Доступні кредити 5–7–9%». Найбільші об'єми кредитних коштів у регіональному розрізі отримали аграрії Київської області – 11 млрд грн, Вінницької Дніпропетровської областей – по 5 млрд грн, Кіровоградської та Одеської областей – по 4 млрд грн.

Результати ранжування банківських установ за середньою відсотковою ставкою кредитування агропідприємств свідчать про таке: нижчі середні відсоткові ставки, у діапазоні від 6% до 15%, пропонують такі банківські установи як «АЛЬТБАНК», «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК», «КБ «ГЛОБУС», «ТАСКОМБАНК», «Полікомбанк» та

«Прокредит Банк». Водночас популярні серед позичальників «Приватбанк» і «Ощадбанк» надають кредити аграрному сектору із середніми ставками на рівні 16% та 19% відповідно. Найвищий відсоток по кредиту зафіксовано у «Райффайзен Банку», де він становить 33% річних (рисунок).

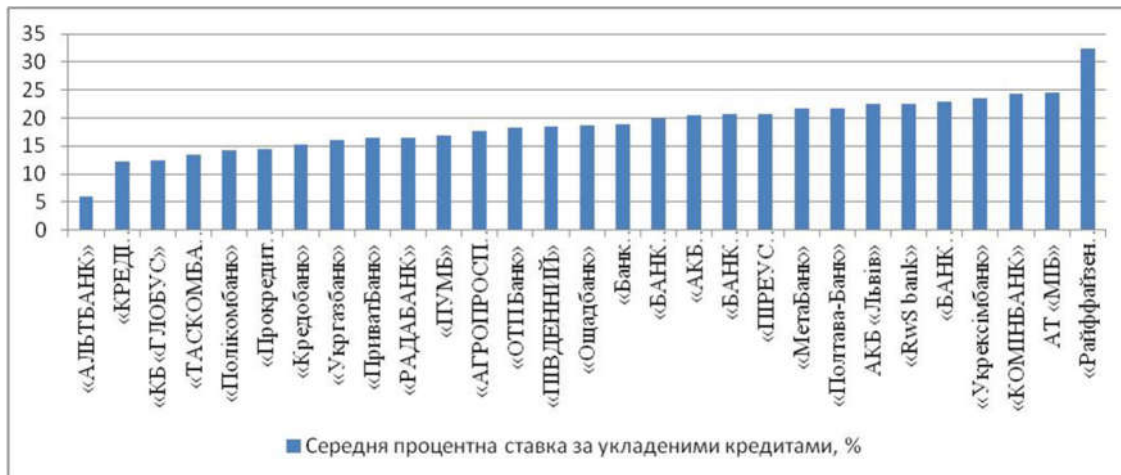

Рисунок. Ранжування банківських установ за середньою вартістю кредитів, наданих агровиробникам (% , 2023 р.)

Міжнародний досвід демонструє, що кредитування аграрного сектору стало звичною практикою для економічно розвинених європейських країн [9]. Як засіб підвищення доступу підприємств аграрного сектору до кредитних ресурсів, особливо в умовах війни, в Україні впроваджено механізм часткового державного гарантування повернення кредитів.

Гарантійний фонд, який працює у багатьох країнах, допомагає вирішувати ключові проблеми сільського господарства: забезпечення технологічної підтримки поточної діяльності, відновлення зруйнованих виробничих потужностей, підвищення кредитоспроможності підприємств та стимулювання банків до активнішого надання кредитів, у тому числі через перерозподіл кредитних ризиків. Кредитні ресурси, за сучасних глобальних викликів, залишаються ключовим компонентом фінансового забезпечення економіки.

Проте низька фінансова стійкість більшості агропідприємств, нестача або відсутність ліквідної застави, які вимагають банки, а також погіршення кредитної історії значно ускладнюють доступ до кредитування. У деяких випадках це робить залучення банківських

коштів практично неможливим. Сільське господарство традиційно є капіталомістким сектором національної економіки, а його стабільне функціонування без належних механізмів фінансування є вкрай складним [10]. Умови воєнного стану лише загострили проблеми галузі: обмеженість вільних фінансових ресурсів, висока капіталомісткість із низькою рентабельністю, сезонність виробництва, тривалі виробничі цикли, залежність від природно-кліматичних умов та порушення логістичних ланцюгів. Усе це знижує ймовірність повернення кредитів і погіршує конкурентоспроможність агропідприємств у сегменті коротко- та довгострокового кредитування.

Окрім того, особливості технологічних процесів агровиробництва та залежність фінансових та операційних циклів агропідприємств від зовнішніх факторів потребують вдосконалення механізмів кредитування. Цього можна досягти через посилення державної підтримки, запровадження гнучкіших умов доступу до фінансування та використання низькопроцентних ставок. Поряд із державною програмою «Доступні кредити 5–7–9%» банки навіть під час війни пропонують аграріям різноманітні кредитні продукти. Попри це, банківське кредитування залишається не лише найпоширенішим, але і найдорожчим інструментом залучення фінансових ресурсів.

Умови кредитування, які банки висувають сільськогосподарським виробникам (особливо малим), часто є недоступними без належної державної підтримки. Банки рідко надають кредити без застави ліквідних активів, проте як забезпечення можуть виступати складські свідоцтва чи документи на сільськогосподарську продукцію. Процентна ставка в гривні може сягати до 25% річних, тоді як в іноземній валюті до 12%.

Комплекс системних проблем, що супроводжують банківське кредитування сільськогосподарських підприємств, значно обмежує їхню здатність залучати необхідні фінансові ресурси. Серед ключових викликів виділяються недостатня доступність кредитних продуктів, домінування короткострокового фінансування, відсутність у більшості банків спеціалізованих продуктів для аграрного сектору, високий рівень ризику, складність оцінки обсягу та структури забезпечення, нестабільність вартості кредитів, а також брак кредитної історії у малого та середнього бізнесу цього сегмента. У результаті ці фактори не лише ускладнюють доступ аграріїв до банківського фінансування, але й сприяють зростанню вартості кредитних ресурсів.

Висновки. Незважаючи на широкий спектр проблем у фінансово-кредитному забезпеченні аграрних підприємств, слід відзначити наявність доволі широкої пропозиції кредитних продуктів, які характеризуються різноманітністю за строками, цілями фінансування, видами забезпечення, розмірами процентних ставок та іншими умовами.

Серед основних напрямів банківського кредитування сільських товаровиробників можна назвати поповнення обігових коштів, модернізацію основних засобів і необоротних активів, підтримку інвестиційних проєктів та лізингове фінансування. Найреальнішим і перспективним шляхом стабілізації роботи банківського кредитування в аграрному секторі залишається розвиток операцій з авалювання векселів і використання аграрних розписок. Такий підхід дозволяє відтермінувати платежі за користування кредитними ресурсами, що залучаються для поповнення оборотного капіталу, зокрема під забезпечення майбутнім урожаєм. Серед переваг цих продуктів можна виділити можливість використання майбутнього врожаю як застави, а також реальну перспективу здійснення розрахунків саме цією продукцією.

Крім того, існування єдиного реєстру аграрних розписок, прив'язаного до конкретних осіб і земельних ділянок, забезпечує додаткову прозорість і надійність таких фінансових інструментів.

1. Саблук П. Т. Агроекономічні трансформації в Україні: напрями та перспективи розвитку : монографія. К. : ННЦ «ІАЕ», 2016. 372 с. 2. Тулай О. І. Парадигма фінансового забезпечення сільськогосподарських підприємств. *Український журнал прикладної економіки*. 2018. Том 3. № 4. С. 175–184. 3. Непочатенко О., Колотуха С., Мельник К. Стратегія розвитку банківського кредитування аграрних підприємств. *Банківська справа*. 2021. № 1(153). С. 37–49. 4. Синяєва Л. В., Радченко Н. В. Механізм кредитування суб'єктів господарювання аграрного сектору в Україні : монографія. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. 220 с. 5. Hahn L. Albert. *Economic theory of bank credit*. Oxford University Press, 2015. 240 p. 6. Миськів Г. Функціонування та розвиток кредитного ринку України: теорія, методологія, практика : монографія. Львів : «Растр-7», 2015. 360 с. 7. Білоченко А. Кредитування аграрного сектору України в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 48. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-3> 8. Сільське господарство України за 2022 рік. *Статистичний збірник*. Київ : Державна служба статистики України, 2022. 162 с. 9. Розвиток мікрофінансування аграрного виробництва : монографія / Лупенко Ю. О., Андрос С. В., Тулуш Л. Д. та ін. ; за ред. Ю. О. Лупенка, С. В. Андрос. Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки». К. : ННЦ «ІАЕ», 2020. 310 с. 10. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз сільськогосподарських підприємств : навч. посіб. К. : КНЕУ, 2014. 365 с.

REFERENCES:

1. Sabluk P. T. Ahroekonomichni transformatsii v Ukraini: napriamy ta perspektyvy rozvytku : monohrafiia. K. : NNTs «IAE», 2016. 372 s.
2. Tulai O. I. Paradyhma finansovoho zabezpechennia silskohospodarskykh pidpriemstv. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky*. 2018. Tom 3. № 4. S. 175–184.
3. Nepochatenko O., Kolotukha S., Melnyk K. Stratehiia rozvytku bankivskoho kredytuvannia ahrarynykh pidpriemstv. *Bankivska sprava*. 2021. № 1(153). S. 37–49.
4. Syniaieva L. V., Radchenko N. V. Mekhanizm kredytuvannia subiektiv hospodariuvannia ahrarynoho sektoru v Ukraini : monohrafiia. Melitopol : Vydavnychiy budynok Melitopolskoi miskoi drukarni, 2018. 220 s.
5. Hahn L. Albert. *Economic theory of bank credit*. Oxford University Press, 2015. 240 p.
6. Myskiv H. Funktsionuvannia ta rozvytok kredytnoho rynku Ukrainy: teoriia, metodolohiia, praktyka : monohrafiia. Lviv : «Rastr-7», 2015. 360 s.
7. Bilochenko A. Kredytuvannia ahrarynoho sektoru Ukrainy v umovakh viiny. *Ekonomika ta suspilstvo*. 2023. Vyp. 48. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-3>
8. Silske hospodarstvo Ukrainy za 2022 rik. *Statystychnyi zbirnyk*. Kyiv : Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 2022. 162 s.
9. Rozvytok mikrofinansuvannia ahrarynoho vyrobnytstva : monohrafiia / Lupenko Yu. O., Andros S. V., Tulush L. D. ta in. ; za red. Yu. O. Lupenka, S. V. Andros. Natsionalnyi naukovyi tsentr «Instytut ahrarynoi ekonomiky». K. : NNTs «IAE», 2020. 310 s.
10. Lakhtionova L. A. Finansovi analiz silskohospodarskykh pidpriemstv : navch. posib. K. : KNEU, 2014. 365 s.

Koval V. V. [1; ORCID ID: 0000-0003-2562-4373],

Doctor of Economics, Professor,

Harnaha O. M. [2; ORCID ID: 0000-0002-5236-7299],

Doctor of Economics, Professor,

Nesenenko P. P. [3; ORCID ID: 0000-0001-6399-3511],

Doctor of Economics, Professor

¹ *Izmail State University of Humanities, Izmail, Ukraine*

² *National University of Water and Environmental Engineering, Rivne, Ukraine*

³ *Odesa National Economic University, Odesa, Ukraine*

MANAGEMENT OF FINANCIAL AND CREDIT RESOURCES IN ENSURING THE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

The article examines the features of financial and credit support for domestic agricultural enterprises. The provision of credit funds by repayment terms is analyzed. The problem of lack of funds, which is becoming critical for Ukrainian farmers, is emphasized. According to statistics, with the outbreak of hostilities, approximately a quarter of agricultural producers have completely lost access to credit financing, and another fifth report significant

difficulties in obtaining the necessary resources. Analyzing the activities of the banking sector, it is worth emphasizing that state and commercial banking institutions continued to provide credit to agricultural enterprises actively during the war. The main goal of this activity is to provide farmers with the opportunity to maintain their current work and restore and modernize their production facilities, adapting them to new challenges. In the first year of the war, the agricultural sector's lending volume increased by 44%. The growth of short-term loans was especially noticeable, at 74%. Today, farmers are forced to work in challenging conditions. Lending to agricultural enterprises during hostilities is significantly different from usual practices since the armed conflict significantly affected the country's economic stability and financial capabilities. Among the features of lending in such conditions, one can note limited access to financing. Banks and other financial institutions are becoming more cautious about granting loans due to the increased risk of non-repayment. Stricter requirements, such as higher interest rates or the need for additional forms of collateral, may accompany this. The peculiarities of technological processes in agricultural production and the dependence of financial and operational cycles of agricultural enterprises on external factors require the improvement of lending mechanisms. In addition, a single register of agricultural receipts tied to specific individuals and land plots provides additional transparency and reliability of such financial instruments.

Keywords: financial and credit support; agricultural enterprises; interest rate; banking sector; agriculture.

Отримано: 04 лютого 2025 року
Прорецензовано: 09 лютого 2025 року
Прийнято до друку: 28 березня 2025 року